brAhmaNagItA

బ్రాహ్మణగీతా

Document Information

Text title : brAhmaNagItA

File name : braahmaNagiitaa.itx

Category : gItA, giitaa

Location : doc_giitaa

Transliterated by : Professor Tokunaga in Kyoto system(?)

Proofread by : Sunder Hattangadi(sunderh at hotmail.com)

Description-comments : Adhyaya numbers 21-34 in Ashvamedhika, Mahabharata

Latest update : June 2, 1998, February 8, 2013

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

July 31, 2020

sanskritdocuments.org

బ్రాహ్మణగీతా

అధ్యాయః ౨౧
బ్రాహ్మణ ఉవాచ
అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
నిబోధ దశ హోతౄణాం విధానమిహ యాదృశమ్ ॥ ౧॥

సర్వమేవాత్ర విజ్ఞేయం చిత్తం జ్ఞానమవేక్షతే ।
రేతః శరీరభృత్కాయే విజ్ఞాతా తు శరీరభృత్ ॥ ౨॥

శరీరభృద్గార్హపత్యస్తస్మాదన్యః ప్రణీయతే ।
తతశ్చాహవనీయస్తు తస్మిన్సఙ్క్షిప్యతే హవిః ॥ ౩॥

తతో వాచస్పతిర్జజ్ఞే సమానః పర్యవేక్షతే ।
రూపం భవతి వై వ్యక్తం తదనుద్రవతే మనః ॥ ౪॥

బ్రాహ్మణ్యువాచ
కస్మాద్వాగభవత్పూర్వం కస్మాత్పశ్చాన్మనోఽభవత్ ।
మనసా చిన్తితం వాక్యం యదా సమభిపద్యతే ॥ ౫॥

కేన విజ్ఞానయోగేన మతిశ్చిత్తం సమాస్థితా ।
సమున్నీతా నాధ్యగచ్ఛత్కో వైనాం ప్రతిషేధతి ॥ ౬॥

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
తామపానః పతిర్భూత్వా తస్మాత్ప్రేష్యత్యపానతామ్ ।
తాం మతిం మనసః ప్రాహుర్మనస్తస్మాదవేక్షతే ॥ ౭॥

ప్రశ్నం తు వాన్మనసోర్మాం యస్మాత్త్వమనుపృచ్ఛసి ।
తస్మాత్తే వర్తయిష్యామి తయోరేవ సమాహ్వయమ్ ॥ ౮॥

ఉభే వాన్మనసీ గత్వా భూతాత్మానమపృచ్ఛతామ్ ।
ఆవయోః శ్రేష్ఠమాచక్ష్వ ఛిన్ధి నౌ సంశయం విభో ॥ ౯॥

మన ఇత్యేవ భగవాంస్తదా ప్రాహ సరస్వతీమ్ ।

అహం వై కామధుక్తుభ్యమితి తం ప్రాహ వాగథ ॥ ౧౦॥

స్థావరం జఙ్గమం చైవ విద్ధ్యుభే మనసీ మమ ।
స్థావరం మత్సకాశే వై జఙ్గమం విషయే తవ ॥ ౧౧॥

యస్తు తే విషయం గచ్ఛేన్మన్త్రో వర్ణః స్వరోఽపి వా ।
తన్మనో జఙ్గమం నామ తస్మాదసి గరీయసీ ॥ ౧౨॥

యస్మాదసి చ మా వోచః స్వయమభ్యేత్య శోభనే ।
తస్మాదుచ్ఛ్వాసమాసాద్య న వక్ష్యసి సరస్వతి ॥ ౧౩॥

ప్రాణాపానాన్తరే దేవీ వాగ్వై నిత్యం స్మ తిష్ఠతి ।
ప్రేర్యమాణా మహాభాగే వినా ప్రాణమపానతీ ।
ప్రజాపతిముపాధావత్ప్రసీద భగవన్నితి ॥ ౧౪॥

తతః ప్రాణః ప్రాదురభూద్వాచమాప్యాయయన్పునః ।
తమాదుచ్ఛ్వాసమాసాద్య న వాగ్వదతి కర్హి చిత్ ॥ ౧౫॥

ఘోషిణీ జాతనిర్ఘోషా నిత్యమేవ ప్రవర్తతే ।
తయోరపి చ ఘోషిణ్యోర్నిర్ఘోషైవ గరీయసీ ॥ ౧౬॥

గౌరివ ప్రస్రవత్యేషా రసముత్తమశాలినీ ।
సతతం స్యన్దతే హ్యేషా శాశ్వతం బ్రహ్మవాదినీ ॥ ౧౭॥

దివ్యాదివ్య ప్రభావేన భారతీ గౌః శుచిస్మితే ।
ఏతయోరన్తరం పశ్య సూక్ష్మయోః స్యన్దమానయోః ॥ ౧౮॥

అనుత్పన్నేషు వాక్యేషు చోద్యమానా సిసృక్షయా ।
కిం ను పూర్వం తతో దేవీ వ్యాజహార సరస్వతీ ॥ ౧౯॥

ప్రాణేన యా సమ్భవతే శరీరే
ప్రాణాదపానమ్ప్రతిపద్యతే చ ।
ఉదాన భూతా చ విసృజ్య దేహం
వ్యానేన సర్వం దివమావృణోతి ॥ ౨౦॥

తతః సమానే ప్రతితిష్ఠతీహ
ఇత్యేవ పూర్వం ప్రజజల్ప చాపి ।
తస్మాన్మనః స్థావరత్వాద్విశిష్టం
తథా దేవీ జఙ్గమత్వాద్విశిష్టా ॥ ౨౧॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆశ్వమేధికే పర్వణి అనుగీతాపర్వణి ఏకవింశోఽధ్యాయః ॥

అధ్యాయః ౨౨

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
సుభగే సప్త హోతౄణాం విధానమిహ యాదృశమ్ ॥ ౧॥

ఘ్రాణం చక్షుశ్చ జిహ్వా చ త్వక్శ్రోత్రం చైవ పఞ్చమమ్ ।
మనో బుద్ధిశ్చ సప్తైతే హోతారః పృథగాశ్రితాః ॥ ౨॥

సూక్ష్మేఽవకాశే సన్తస్తే న పశ్యన్తీతరేతరమ్ ।
ఏతాన్వై సప్త హోతౄంస్త్వం స్వభావాద్విద్ధి శోభనే ॥ ౩॥

బ్రాహ్మణ్యువాచ

సూక్ష్మేఽవకాశే సన్తస్తే కథం నాన్యోన్య దర్శినః ।
కథం స్వభావా భగవన్నేతదాచక్ష్వ మే విభో ॥ ౪॥

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

గుణాజ్ఞానమవిజ్ఞానం గుణి జ్ఞానమభిజ్ఞతా ।
పరస్పరగుణానేతే న విజానన్తి కర్హి చిత్ ॥ ౫॥

జిహ్వా చక్షుస్తథా శ్రోత్రం త్వన్మనో బుద్ధిరేవ చ ।
న గన్ధానధిగచ్ఛన్తి ఘ్రాణస్తానధిగచ్ఛతి ॥ ౬॥

ఘ్రాణం చక్షుస్తథా శ్రోత్రం త్వన్మనో బుద్ధిరేవ చ ।
న రసానధిగచ్ఛన్తి జిహ్వా తానదిఘచ్ఛతి ॥ ౭॥

ఘ్రాణం జిహ్వా తథా శ్రోత్రం త్వన్మనో బుద్ధిరేవ చ ।
న రూపాణ్యధిగచ్ఛన్తి చక్షుస్తాన్యధిగచ్ఛతి ॥ ౮॥

ఘ్రాణం జిహ్వా చ చక్షుశ్చ శ్రోత్రం బుద్ధిర్మనస్తథా ।
న స్పర్శానధిగచ్ఛన్తి త్వక్చ తానధిగచ్ఛతి ॥ ౯॥

ఘ్రాణం జిహ్వా చ చక్షుశ్ చ త్వన్మనో బుద్ధిరేవ చ ।
న శబ్దానధిగచ్ఛన్తి శ్రోత్రం తానధిగచ్ఛతి ॥ ౧౦॥

ఘ్రాణం జిహ్వా చ చక్షుశ్చ త్వక్శ్రోత్రం బుద్ధిరేవ చ ।
సంశయాన్నాధిగచ్ఛన్తి మనస్తానధిగచ్ఛతి ॥ ౧౧॥

ఘ్రాణం జిహ్వా చ చక్షుశ్చ త్వక్శ్రోత్రం మన ఏవ చ ।
న నిష్ఠామధిగచ్ఛన్తి బుద్ధిస్తామ్ అధిగచ్ఛతి ॥ ౧౨॥

అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
ఇన్ద్రియాణాం చ సంవాదం మనసశ్చైవ భామిని ॥ ౧౩॥

మన ఉవాచ
న ఘ్రాతి మామృతే ఘ్రాణం రసం జిహ్వా న బుధ్యతే ।
రూపం చక్షుర్న గృహ్ణాతి త్వక్స్పర్శం నావబుధ్యతే ॥ ౧౪॥

న శ్రోత్రం బుధ్యతే శబ్దం మయా హీనం కథం చన ।
ప్రవరం సర్వభూతానామహమస్మి సనాతనమ్ ॥ ౧౫॥

అగారాణీవ శూన్యాని శాన్తార్చిష ఇవాగ్నయః ।
ఇన్ద్రియాణి న భాసన్తే మయా హీనాని నిత్యశః ॥ ౧౬॥

కాష్ఠానీవార్ద్రశుష్కాణి యతమానైరపీన్ద్రియైః ।
గుణార్థాన్నాధిగచ్ఛన్తి మామృతే సర్వజన్తవః ॥ ౧౭॥

ఇన్ద్రియాణ్యూచుః
ఏవమేతద్భవేత్సత్యం యథైతన్మన్యతే భవాన్ ।
ఋతేఽస్మానస్మదర్థాంస్తు భోగాన్భుఙ్క్తే భవాన్యది ॥ ౧౮॥

యద్యస్మాసు ప్రలీనేషు తర్పణం ప్రాణధారణమ్ ।
భోగాన్భుఙ్క్తే రసాన్భుఙ్క్తే యథైతన్మన్యతే తథా ॥ ౧౯॥

అథ వాస్మాసు లీనేషు తిష్ఠత్సు విషయేషు చ ।
యది సఙ్కల్పమాత్రేణ భుఙ్క్తే భోగాన్యథార్థవత్ ॥ ౨౦॥

అథ చేన్మన్యసే సిద్ధిమస్మదర్థేషు నిత్యదా ।
ఘ్రాణేన రూపమాదత్స్వ రసమాదత్స్వ చక్షుషా ॥ ౨౧॥

శ్రోత్రేణ గన్ధమాదత్స్వ నిష్ఠామాదత్స్వ జిహ్వయా ।
త్వచా చ శబ్దమాదత్స్వ బుద్ధ్యా స్పర్శమథాపి చ ॥ ౨౨॥

బలవన్తో హ్యనియమా నియమా దుర్బలీయసామ్ ।
భోగానపూర్వానాదత్స్వ నోచ్ఛిష్టం భోక్తుమర్హసి ॥ ౨౩॥

యథా హి శిష్యః శాస్తారం శ్రుత్యర్థమభిధావతి ।
తతః శ్రుతముపాదాయ శ్రుతార్థముపతిష్ఠతి ॥ ౨౪॥

విషయానేవమస్మాభిర్దర్శితానభిమన్యసే ।
అనాగతానతీతాంశ్చ స్వప్నే జాగరణే తథా ॥ ౨౫॥

వైమనస్యం గతానాం చ జన్తూనామల్పచేతసామ్ ।
అస్మదర్థే కృతే కార్యే దృశ్యతే ప్రాణధారణమ్ ॥ ౨౬॥

బహూనపి హి సఙ్కల్పాన్మత్వా స్వప్నానుపాస్య చ ।
బుభుక్షయా పీడ్యమానో విషయానేవ ధావసి ॥ ౨౭॥

అగారమద్వారమివ ప్రవిశ్య
సఙ్కల్పభోగో విషయానవిన్దన్ ।
ప్రాణక్షయే శాన్తిముపైతి నిత్యం
దారు క్షయేఽగ్నిర్జ్వలితో యథైవ ॥ ౨౮॥

కామం తు నః స్వేషు గుణేషు సఙ్గః
కామచ నాన్యోన్య గుణోపలబ్ధిః ।
అస్మానృతే నాస్తి తవోపలబ్ధిస్
త్వామప్యృతేఽస్మాన్న భజేత హర్షః ॥ ౨౯॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆశ్వమేధికే పర్వణి అనుగీతాపర్వణి ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

అధ్యాయః ౨౩

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
సుభగే పఞ్చ హోతౄణాం విధానమిహ యాదృశమ్ ॥ ౧॥

ప్రాణాపానావుదానశ్చ సమానో వ్యాన ఏవ చ ।
పఞ్చ హోతౄనథైతాన్వై పరం భావం విదుర్బుధాః ॥ ౨॥

బ్రాహ్మణ్యువాచ

స్వభావాత్సప్త హోతార ఇతి తే పూర్వికా మతిః ।
యథా వై పఞ్చ హోతారః పరో భావస్తథోచ్యతామ్ ॥ ౩॥

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

ప్రాణేన సమ్భృతో వాయురపానో జాయతే తతః ।
అపానే సమ్భృతో వాయుస్తతో వ్యానః ప్రవర్తతే ॥ ౪॥

వ్యానేన సమ్భృతో వాయుస్తదోదానః ప్రవర్తతే ।
ఉదానే సమ్భృతో వాయుః సమానః సమ్ప్రవర్తతే ॥ ౫॥

తేఽపృచ్ఛన్త పురా గత్వా పూర్వజాతం ప్రజాపతిమ్ ।
యో నో జ్యేష్ఠస్తమాచక్ష్వ స నః శ్రేష్ఠో భవిష్యతి ॥ ౬॥

బ్రహ్మోవాచ
యస్మిన్ప్రలీనే ప్రలయం వ్రజన్తి
సర్వే ప్రాణాః ప్రాణభృతాం శరీరే ।
యస్మిన్ప్రచీర్ణే చ పునశ్ చరన్తి
స వై శ్రేష్ఠో గచ్ఛత యత్ర కామః ॥ ౭॥

ప్రాణ ఉవాచ
మయి ప్రలీనే ప్రలయం వ్రజన్తి
సర్వే ప్రాణాః ప్రాణభృతాం శరీరే ।
మయి ప్రచీర్ణే చ పునశ్ చరన్తి
శ్రేష్ఠో హ్యహం పశ్యత మాం ప్రలీనమ్ ॥ ౮॥

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
ప్రాణః ప్రలీయత తతః పునశ్చ ప్రచచార హ ।
సమానశ్చాప్యుదానశ్చ వచోఽబ్రూతాం తతః శుభే ॥ ౯॥

న త్వం సర్వమిదం వ్యాప్య తిష్ఠసీహ యథా వయమ్ ।
న త్వం శ్రేష్ఠోఽసి నః ప్రాణ అపానో హి వశే తవ ।
ప్రచచార పునః ప్రాణస్తమపానోఽభ్యభాషత ॥ ౧౦॥

మయి ప్రలీనే ప్రలయం వ్రజన్తి
సర్వే ప్రాణాః ప్రాణభృతాం శరీరే ।
మయి ప్రచీర్ణే చ పునశ్ చరన్తి
శ్రేష్ఠో హ్యహం పశ్యత మాం ప్రలీనమ్ ॥ ౧౧॥

వ్యానశ్చ తముదానశ్చ భాషమాణమథోచతుః ।
అపాన న త్వం శ్రేష్ఠోఽసి ప్రాణో హి వశగస్తవ ॥ ౧౨॥

అపానః ప్రచచారాథ వ్యానస్తం పునరబ్రవీత్ ।
శ్రేష్ఠోఽహమస్మి సర్వేషాం శ్రూయతాం యేన హేతునా ॥ ౧౩॥

మయి ప్రలీనే ప్రలయం వ్రజన్తి

సర్వే ప్రాణాః ప్రాణభృతాం శరీరే ।
మయి ప్రచీర్ణే చ పునశ్ చరన్తి
శ్రేష్ఠో హ్యహం పశ్యత మాం ప్రలీనమ్ ॥ ౧౪॥

ప్రాలీయత తతో వ్యానః పునశ్చ ప్రచచార హ ।
ప్రాణాపానావుదానశ్చ సమానశ్ చ తమబ్రువన్ ।
న త్వం శ్రేష్ఠోఽసి నో వ్యాన సమానో హి వశే తవ ॥ ౧౫॥

ప్రచచార పునర్వ్యానః సమానః పునరబ్రవీత్ ।
శ్రేష్ఠోఽహమస్మి సర్వేషాం శ్రూయతాం యేన హేతునా ॥ ౧౬॥

మయి ప్రలీనే ప్రలయం వ్రజన్తి
సర్వే ప్రాణాః ప్రాణభృతాం శరీరే ।
మయి ప్రచీర్ణే చ పునశ్ చరన్తి
శ్రేష్ఠో హ్యహం పశ్యత మాం ప్రలీనమ్ ॥ ౧౭॥

తతః సమానః ప్రాలిల్యే పునశ్చ ప్రచచార హ ।
ప్రాణాపానావుదానశ్చ వ్యానశ్ చైవ తమబ్రువన్ ।
సమానన త్వం శ్రేష్ఠోఽసి వ్యాన ఏవ వశే తవ ॥ ౧౮॥

సమానః ప్రచచారాథ ఉదానస్తమువాచ హ ।
శ్రేష్ఠోఽహమస్మి సర్వేషాం శ్రూయతాం యేన హేతునా ॥ ౧౯॥

మయి ప్రలీనే ప్రలయం వ్రజన్తి
సర్వే ప్రాణాః ప్రాణభృతాం శరీరే ।
మయి ప్రచీర్ణే చ పునశ్ చరన్తి
శ్రేష్ఠో హ్యహం పశ్యత మాం ప్రలీనమ్ ॥ ౨౦॥

తతః ప్రాలీయతోదానః పునశ్చ ప్రచచార హ ।
ప్రాణాపానౌ సమానశ్చ వ్యానశ్ చైవ తమబ్రువన్ ।
ఉదాన న త్వం శ్రేష్ఠోఽసి వ్యాన ఏవ వశే తవ ॥ ౨౧॥

తతస్తానబ్రవీద్బ్రహ్మా సమవేతాన్ప్రజాపతిః ।
సర్వే శ్రేష్ఠా న వా శ్రేష్ఠాః సర్వే చాన్యోన్య ధర్మిణః ।
సర్వే స్వవిషయే శ్రేష్ఠాః సర్వే చాన్యోన్య రక్షిణః ॥ ౨౨॥

ఏకః స్థిరశ్చాస్థిరశ్చ విశేషాత్పఞ్చ వాయవః ।
ఏక ఏవ మమైవాత్మా బహుధాప్యుపచీయతే ॥ ౨౩॥

పరస్పరస్య సుహృదో భావయన్తః పరస్పరమ్ ।
స్వస్తి వ్రజత భద్రం వో ధారయధ్వం పరస్పరమ్ ॥ ౨౪॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆశ్వమేధికే పర్వణి అనుగీతాపర్వణి త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥

అధ్యాయః ౨౪
బ్రాహ్మణ ఉవాచ
అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
నారదస్య చ సంవాదమృషేర్దేవమతస్య చ ॥ ౧॥

దేవమత ఉవాచ
జన్తోః సఞ్జాయమానస్య కిం ను పూర్వం ప్రవర్తతే ।
ప్రాణోఽపానః సమానో వా వ్యానో వోదాన ఏవ చ ॥ ౨॥

నారద ఉవాచ
యేనాయం సృజ్యతే జన్తుస్తతోఽన్యః పూర్వమేతి తమ్ ।
ప్రాణద్వన్ద్వం చ విజ్ఞేయం తిర్యగం చోర్ధ్వగం చ యత్ ॥ ౩॥

దేవమత ఉవాచ
కేనాయం సృజ్యతే జన్తుః కశ్చాన్యః పూర్వమేతి తమ్ ।
ప్రాణద్వన్ద్వం చ మే బ్రూహి తిర్యగూర్ధ్వం చ నిశ్చయాత్ ॥ ౪॥

నారద ఉవాచ
సఙ్కల్పాజ్జాయతే హర్షః శబ్దాదపి చ జాయతే ।
రసాత్సఞ్జాయతే చాపి రూపాదపి చ జాయతే ॥ ౫॥

స్పర్శాత్సఞ్జాయతే చాపి గన్ధాదపి చ జాయతే ।
ఏతద్రూపముదానస్య హర్షో మిథున సమ్భవః ॥ ౬॥

కామాత్సఞ్జాయతే శుక్రం కామాత్సఞ్జాయతే రసః ।
సమానవ్యాన జనితే సామాన్యే శుక్రశోణితే ॥ ౭॥

శుక్రాచ్ఛోణిత సంసృష్టాత్పూర్వం ప్రాణః ప్రవర్తతే ।
ప్రాణేన వికృతే శుక్రే తతోఽపానః ప్రవర్తతే ॥ ౮॥

ప్రాణాపానావిదం ద్వన్ద్వమవాక్చోర్ధ్వం చ గచ్ఛతః ।
వ్యానః సమానశ్చైవోభౌ తిర్యగ్ద్వన్ద్వత్వముచ్యతే ॥ ౯॥

అగ్నిర్వై దేవతాః సర్వా ఇతి వేదస్య శాసనమ్ ।
సఞ్జాయతే బ్రాహ్మణేషు జ్ఞానం బుద్ధిసమన్వితమ్ ॥ ౧౦॥

తస్య ధూమస్తమో రూపం రజో భస్మ సురేతసః ।
సత్త్వం సఞ్జాయతే తస్య యత్ర ప్రక్షిప్యతే హవిః ॥ ౧౧॥

ఆఘారౌ సమానో వ్యానశ్చేతి యజ్ఞవిదో విదుః ।
ప్రాణాపానావాజ్యభాగౌ తయోర్మధ్యే హుతాశనః ।
ఏతద్రూపముదానస్య పరమం బ్రాహ్మణా విదుః ॥ ౧౨॥

నిర్ద్వన్ద్వమితి యత్త్వేతత్తన్మే నిగదతః శ‍ృణు ॥ ౧౩॥

అహోరాత్రమిదం ద్వన్ద్వం తయోర్మధ్యే హుతాశనః ।
ఏతద్రూపముదానస్య పరమం బ్రాహ్మణా విదుః ॥ ౧౪॥

ఉభే చైవాయనే ద్వన్ద్వం తయోర్మధ్యే హుతాశనః ।
ఏతద్రూపముదానస్య పరమం బ్రాహ్మణా విదుః ॥ ౧౫॥

ఉభే సత్యానృతే ద్వన్ద్వం తయోర్మధ్యే హుతాశనః ।
ఏతద్రూపముదానస్య పరమం బ్రాహ్మణా విదుః ॥ ౧౬॥

ఉభే శుభాశుభే ద్వన్ద్వం తయోర్మధ్యే హుతాశనః ।
ఏతద్రూపముదానస్య పరమం బ్రాహ్మణా విదుః ॥ ౧౭॥

సచ్చాసచ్చైవ తద్ద్వన్ద్వం తయోర్మధ్యే హుతాశనః ।
ఏతద్రూపముదానస్య పరమం బ్రాహ్మణా విదుః ॥ ౧౮॥

ప్రథమం సమానో వ్యానో వ్యస్యతే కర్మ తేన తత్ ।
తృతీయం తు సమానేన పునరేవ వ్యవస్యతే ॥ ౧౯॥

శాన్త్యర్థం వామదేవం చ శాన్తిర్బ్రహ్మ సనాతనమ్ ।
ఏతద్రూపముదానస్య పరమం బ్రాహ్మణా విదుః ॥ ౨౦॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆశ్వమేధికే పర్వణి అనుగీతాపర్వణి చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

అధ్యాయః ౨౫

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
చాతుర్హోత్ర విధానస్య విధానమిహ యాదృశమ్ ॥ ౧॥

తస్య సర్వస్య విధివద్విధానముపదేక్ష్యతే ।
శ్ృణు మే గదతో భద్రే రహస్యమిదముత్తమమ్ ॥ ౨॥

కరణం కర్మ కర్తా చ మోక్ష ఇత్యేవ భామిని ।
చత్వార ఏతే హోతారో యైరిదం జగదావృతమ్ ॥ ౩॥

హోతౄణాం సాధనం చైవ శ్ృణు సర్వమశేషతః ।
ఘ్రాణం జిహ్వా చ చక్షుశ్చ త్వక్చ శ్రోత్రం చ పఞ్చమమ్ ।
మనో బుద్ధిశ్చ సప్తైతే విజ్ఞేయా గుణహేతవః ॥ ౪॥

గన్ధో రసశ్చ రూపం చ శబ్దః స్పర్శశ్చ పఞ్చమః ।
మన్తవ్యమథ బోద్ధవ్యం సప్తైతే కర్మహేతవః ॥ ౫॥

ఘ్రాతా భక్షయితా ద్రష్టా స్ప్రష్టా శ్రోతా చ పఞ్చమః ।
మన్తా బోద్ధా చ సప్తైతే విజ్ఞేయాః కర్తృహేతవః ॥ ౬॥

స్వగుణం భక్షయన్త్యేతే గుణవన్తః శుభాశుభమ్ ।
అహం చ నిర్గుణోఽత్రేతి సప్తైతే మోక్షహేతవః ॥ ౭॥

విదుషాం బుధ్యమానానాం స్వం స్వస్థానం యథావిధి ।
గుణాస్తే దేవతా భూతాః సతతం భుఞ్జతే హవిః ॥ ౮॥

అదన్హ్యవిద్వానన్నాని మమత్వేనోపపద్యతే ।
ఆత్మార్థం పాచయన్నిత్యం మమత్వేనోపహన్యతే ॥ ౯॥

అభక్ష్య భక్షణం చైవ మద్య పానం చ హన్తి తమ్ ।
స చాన్నం హన్తి తచ్చాన్నం స హత్వా హన్యతే బుధః ॥ ౧౦॥

అత్తా హ్యన్నమిదం విద్వాన్పునర్జనయతీశ్వరః ।
స చాన్నాజ్జాయతే తస్మిన్సూక్ష్మో నామ వ్యతిక్రమః ॥ ౧౧॥

మనసా గమ్యతే యచ్చ యచ్చ వాచా నిరుధ్యతే ।
శ్రోత్రేణ శ్రూయతే యచ్చ చక్షుషా యచ్చ దృశ్యతే ॥ ౧౨॥

స్పర్శేన స్పృశ్యతే యచ్చ ఘ్రాణేన ఘ్రాయతే చ యత్ ।
మనఃషష్ఠాని సంయమ్య హవీంష్యేతాని సర్వశః ॥ ౧౩॥

గుణవత్పావకో మహ్యం దీప్యతే హవ్యవాహనః ।
యోగయజ్ఞః ప్రవృత్తో మే జ్ఞానబ్రహ్మ మనోద్భవః ।
ప్రాణస్తోత్రోఽపాన శస్త్రః సర్వత్యాగసు దక్షిణః ॥ ౧౪॥

కర్మానుమన్తా బ్రహ్మా మే కర్తాధ్వర్యుః కృతస్తుతిః ।
కృతప్రశాస్తా తచ్ఛాస్త్రమపవర్గోఽస్య దక్షిణా ॥ ౧౫॥

ఋచశ్చాప్యత్ర శంసన్తి నారాయణ విదో జనాః ।
నారాయణాయ దేవాయ యదబధ్నన్పశూన్పురా ॥ ౧౬॥

తత్ర సామాని గాయన్తి తాని చాహుర్నిదర్శనమ్ ।
దేవం నారాయణం భీరు సర్వాత్మానం నిబోధ మే ॥ ౧౭॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆశ్వమేధికే పర్వణి అనుగీతాపర్వణి పఞ్చవింశోఽధ్యాయః ॥

అధ్యాయః ౨౬
బ్రాహ్మణ ఉవాచ
ఏకః శాస్తా న ద్వితీయోఽస్తి శాస్తా
యథా నియుక్తోఽస్మి తథా చరామి ।
హృద్యేష తిష్ఠన్పురుషః శాస్తి శాస్తా
తేనైవ యుక్తః ప్రవణాదివోదకమ్ ॥ ౧॥

ఏకో గురుర్నాస్తి తతో ద్వితీయో
యో హృచ్ఛయస్తమహమనుబ్రవీమి ।
తేనానుశిష్టా గురుణా సదైవ
పరాభూతా దానవాః సర్వ ఏవ ॥ ౨॥

ఏకో బన్ధుర్నాస్తి తతో ద్వితీయో
యో హృచ్ఛయస్తమహమనుబ్రవీమి ।
తేనానుశిష్టా బాన్ధవా బన్ధుమన్తః
సప్తర్షయః సప్త దివి ప్రభాన్తి ॥ ౩॥

ఏకః శ్రోతా నాస్తి తతో ద్వితీయో
యో హృచ్ఛయస్తమహమనుబ్రవీమి ।
తస్మిన్గురౌ గురు వాసం నిరుష్య
శక్రో గతః సర్వలోకామరత్వమ్ ॥ ౪॥

ఏకో ద్వేష్టా నాస్తి తతో ద్వితీయో
యో హృచ్ఛయస్తమహమనుబ్రవీమి ।
తేనానుశిష్టా గురుణా సదైవ

లోకద్విష్టాః పన్నగాః సర్వ ఏవ ॥ ౫॥

అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
ప్రజాపతౌ పన్నగానాం దేవర్షీణాం చ సంవిదమ్ ॥ ౬॥

దేవర్షయశ్చ నాగాశ్చ అసురాశ్చ ప్రజాపతిమ్ ।
పర్యపృచ్ఛన్నుపాసీనాః శ్రేయో నః ప్రోచ్యతామ్ ఇతి ॥ ౭॥

తేషాం ప్రోవాచ భగవాఞ్శ్రేయః సమనుపృచ్ఛతామ్ ।
ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ తే శ్రుత్వా ప్రాద్రవన్దిశః ॥ ౮॥

తేషాం ప్రాద్రవమాణానాముపదేశార్థమాత్మనః ।
సర్పాణాం దశనే భావః ప్రవృత్తః పూర్వమేవ తు ॥ ౯॥

అసురాణాం ప్రవృత్తస్తు దమ్భభావః స్వభావజః ।
దానం దేవా వ్యవసితా దమమేవ మహర్షయః ॥ ౧౦॥

ఏకం శాస్తారమాసాద్య శబ్దేనైకేన సంస్కృతాః ।
నానా వ్యవసితాః సర్వే సర్పదేవర్షిదానవాః ॥ ౧౧॥

శ‍ృణోత్యయం ప్రోచ్యమానం గృహ్ణాతి చ యథాతథమ్ ।
పృచ్ఛతస్తావతో భూయో గురురన్యోఽనుమన్యతే ॥ ౧౨॥

తస్య చానుమతే కర్మ తతః పశ్చాత్ప్రవర్తతే ।
గురుర్బోద్ధా చ శత్రుశ్చ ద్వేష్టా చ హృది సంశ్రితః ॥ ౧౩॥

పాపేన విచరఀల్లోకే పాపచారీ భవత్యయమ్ ।
శుభేన విచరఀల్లోకే శుభచారీ భవత్యుత ॥ ౧౪॥

కామచారీ తు కామేన య ఇన్ద్రియసుఖే రతః ।
వ్రతవారీ సదైవైష య ఇన్ద్రియజయే రతః ॥ ౧౫॥

అపేతవ్రతకర్మా తు కేవలం బ్రహ్మణి శ్రితః ।
బ్రహ్మభూతశ్చరఀల్లోకే బ్రహ్మ చారీ భవత్యయమ్ ॥ ౧౬॥

బ్రహ్మైవ సమిధస్తస్య బ్రహ్మాగ్నిర్బ్రహ్మ సంస్తరః ।
ఆపో బ్రహ్మ గురుర్బ్రహ్మ స బ్రహ్మణి సమాహితః ॥ ౧౭॥

ఏతదేతాదృశం సూక్ష్మం బ్రహ్మచర్యం విదుర్బుధాః ।
విదిత్వా చాన్వపద్యన్త క్షేత్రజ్ఞేనానుదర్శినః ॥ ౧౮॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆశ్వమేధికే పర్వణి అనుగీతాపర్వణి షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥

అధ్యాయః ౨౭

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

సఙ్కల్పదంశ మశకం శోకహర్షహిమాతపమ్ ।
మోహాన్ధ కారతిమిరం లోభవ్యాల సరీసృపమ్ ॥ ౧॥

విషయైకాత్యయాధ్వానం కామక్రోధవిరోధకమ్ ।
తదతీత్య మహాదుర్గం ప్రవిష్టోఽస్మి మహద్వనమ్ ॥ ౨॥

బ్రాహ్మణ్యువాచ

క్వ తద్వనం మహాప్రాజ్ఞ కే వృక్షాః సరితశ్చ కాః ।
గిరయః పర్వతాశ్ చైవ కియత్యధ్వని తద్వనమ్ ॥ ౩॥

న తదస్తి పృథగ్భావే కిం చిదన్యత్తతః సమమ్ ।
న తదస్త్యపృథగ్భావే కిం చిద్దూరతరం తతః ॥ ౪॥

తస్మాద్ధ్రస్వతరం నాస్తి న తతోఽస్తి బృహత్తరమ్ ।
నాస్తి తస్మాద్దుఃఖతరం నాస్త్యన్యత్తత్సమం సుఖమ్ ॥ ౫॥

న తత్ప్రవిశ్య శోచన్తి న ప్రహృష్యన్తి చ ద్విజాః ।
న చ బిభ్యతి కేషాం చిత్తేభ్యో బిభ్యతి కే చ న ॥ ౬॥

తస్మిన్వనే సప్త మహాద్రుమాశ్ చ
ఫలాని సప్తాతిథయశ్ చ సప్త ।
సప్తాశ్రమాః సప్త సమాధయశ్ చ
దీక్షాశ్చ సప్తైతదరణ్యరూపమ్ ॥ ౭॥

పఞ్చ వర్ణాని దివ్యాని పుష్పాణి చ ఫలాని చ ।
సృజన్తః పాదపాస్తత్ర వ్యాప్య తిష్ఠన్తి తద్వనమ్ ॥ ౮॥

సువర్ణాని ద్వివర్ణాని పుష్పాణి చ ఫలాని చ ।
సృజన్తః పాదపాస్తత్ర వ్యాప్య తిష్ఠన్తి తద్వనమ్ ॥ ౯॥

చతుర్వర్ణాణి దివ్యాని పుష్పాణి చ ఫలాని చ ।
సృజన్తః పాదపాస్తత్ర వ్యాప్య తిష్ఠన్తి తద్వనమ్ ॥ ౧౦॥

శఙ్కరాణిత్రి వర్ణాని పుష్పాణి చ ఫలాని చ ।

సృజన్తః పాదపాస్తత్ర వ్యాప్య తిష్ఠన్తి తద్వనమ్ ॥ ౧౧॥

సురభీణ్యేకవర్ణాని పుష్పాణి చ ఫలానిచ ।
సృజన్తః పాదపాస్తత్ర వ్యాప్య తిష్ఠన్తి తద్వనమ్ ॥ ౧౨॥

బహూన్యవ్యక్తవర్ణాని పుష్పాణి చ ఫలానిచ ।
విసృజన్తౌ మహావృక్షౌ తద్వనం వ్యాప్య తిష్ఠతః ॥ ౧౩॥

ఏకో హ్యగ్నిః సుమనా బ్రాహ్మణోఽత్ర
పఞ్చేన్ద్రియాణి సమిధశ్చాత్ర సన్తి ।
తేభ్యో మోక్షాః సప్త భవన్తి దీక్షా
గుణాః ఫలాన్యతిథయః ఫలాశాః ॥ ౧౪॥

ఆతిథ్యం ప్రతిగృహ్ణన్తి తత్ర సప్తమహర్షయః ।
అర్చితేషు ప్రలీనేషు తేష్వన్యద్రోచతే వనమ్ ॥ ౧౫॥

ప్రతిజ్ఞా వృక్షమఫలం శాన్తిచ్ఛాయా సమన్వితమ్ ।
జ్ఞానాశ్రయం తృప్తితోయమన్తః క్షేత్రజ్ఞభాస్కరమ్ ॥ ౧౬॥

యోఽధిగచ్ఛన్తి తత్సన్తస్తేషాం నాస్తి భయం పునః ।
ఊర్ధ్వం చావాక్చ తిర్యక్చ తస్య నాన్తోఽధిగమ్యతే ॥ ౧౭॥

సప్త స్త్రియస్తత్ర వసన్తి సద్యో
అవాఙ్ముఖా భానుమత్యో జనిత్ర్యః ।
ఊర్ధ్వం రసానాం దదతే ప్రజాభ్యః
సర్వాన్యథా సర్వమనిత్యతాం చ ॥ ౧౮॥

తత్రైవ ప్రతితిష్ఠన్తి పునస్తత్రోదయన్తి చ ।
సప్త సప్తర్షయః సిద్ధా వసిష్ఠప్రముఖాః సహ ॥ ౧౯॥

యశో వర్చో భగశ్చైవ విజయః సిద్ధితేజసీ ।
ఏవమేవానువర్తన్తే సప్త జ్యోతీంషి భాస్కరమ్ ॥ ౨౦॥

గిరయః పర్వతాశ్చైవ సన్తి తత్ర సమాసతః ।
నద్యశ్చ సరితో వారివహన్త్యో బ్రహ్మ సమ్భవమ్ ॥ ౨౧॥

నదీనాం సఙ్గమస్తత్ర వైతానః సముపహ్వరే ।
స్వాత్మ తృప్తా యతో యాన్తి సాక్షాద్దాన్తాః పితామహమ్ ॥ ౨౨॥

కృశాశాః సువ్రతాశాశ్చ తపసా దగ్ధకిల్బిషాః ।

ఆత్మన్యాత్మానమావేశ్య బ్రహ్మాణం సముపాసతే ॥ ౨౩॥

ఋచమప్యత్ర శంసన్తి విద్యారణ్యవిదో జనాః ।
తదరణ్యమభిప్రేత్య యథా ధీరమజాయత ॥ ౨౪॥

ఏతదేతాదృశం దివ్యమరణ్యం బ్రాహ్మణా విదుః ।
విదిత్వా చాన్వతిష్ఠన్త క్షేత్రజ్ఞేనానుదర్శితమ్ ॥ ౨౫॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆశ్వమేధికే పర్వణి అనుగీతాపర్వణి సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥

అధ్యాయః ౨౮

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

గన్ధాన్న జిఘ్రామి రసాన్న వేద్మి
రూపం న పశ్యామి న చ స్పృశామి ।
న చాపి శబ్దాన్వివిధాఞ్శృణోమి
న చాపి సఙ్కల్పముపైమి కిం చిత్ ॥ ౧॥

అర్థానిష్టాన్కామయతే స్వభావః
సర్వాన్ద్వేష్యాన్ప్రద్విషతే స్వభావః ।
కామద్వేషావుద్భవతః స్వభావాత్
ప్రాణాపానౌ జన్తు దేహాన్నివేశ్య ॥ ౨॥

తేభ్యశ్చాన్యాంస్తేష్వనిత్యాంశ్చ భావాన్
భూతాత్మానం లక్షయేయం శరీరే ।
తస్మింస్తిష్ఠన్నాస్మి శక్యః కథం చిత్
కామక్రోధాభ్యాం జరయా మృత్యునా చ ॥ ౩॥

అకామయానస్య చ సర్వకామాన్
అవిద్విషాణస్య చ సర్వదోషాన్ ।
న మే స్వభావేషు భవన్తి లేపాస్
తోయస్య బిన్దోరివ పుష్కరేషు ॥ ౪॥

నిత్యస్య చైతస్య భవన్తి నిత్యా
నిరీక్షమాణస్య బహూన్స్వభావాన్ ।
న సజ్జతే కర్మసు భోగజాలం
దివీవ సూర్యస్య మయూఖజాలమ్ ॥ ౫॥

అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
అధ్వర్యు యతి సంవాదం తం నిబోధ యశస్విని ॥ ౬॥

ప్రోక్ష్యమాణం పశుం దృష్ట్వా యజ్ఞకర్మణ్యథాబ్రవీత్ ।
యతిరధ్వర్యుమాసీనో హింసేయమితి కుత్సయన్ ॥ ౭॥

తమధ్వర్యుః ప్రత్యువాచ నాయం ఛాగో వినశ్యతి ।
శ్రేయసా యోక్ష్యతే జన్తుర్యది శ్రుతిరియం తథా ॥ ౮॥

యో హ్యస్య పార్థివో భాగః పృథివీం స గమిష్యతి ।
యదస్య వారిజం కిం చిదపస్తత్ప్రతిపద్యతే ॥ ౯॥

సూర్యం చక్షుర్దిశః శ్రోత్రే ప్రాణోఽస్య దివమేవ చ ।
ఆగమే వర్తమానస్య న మే దోషోఽస్తి కశ్ చన ॥ ౧౦॥

యతిరువాచ
ప్రాణైర్వియోగే ఛాగస్య యది శ్రేయః ప్రపశ్యసి ।
ఛాగార్థే వర్తతే యజ్ఞో భవతః కిం ప్రయోజనమ్ ॥ ౧౧॥

అను త్వా మన్యతాం మాతా పితా భ్రాతా సఖాపి చ ।
మన్త్రయస్వైనమున్నీయ పరవన్తం విశేషతః ॥ ౧౨॥

య ఏవమనుమన్యేరంస్తాన్భవాన్ప్రష్టుమర్హతి ।
తేషామనుమతం శ్రుత్వా శక్యా కర్తుం విచారణా ॥ ౧౩॥

ప్రాణా అప్యస్య ఛాగస్య ప్రాపితాస్తే స్వయోనిషు ।
శరీరం కేవలం శిష్టం నిశ్చేష్టమితి మే మతిః ॥ ౧౪॥

ఇన్ధనస్య తు తుల్యేన శరీరేణ విచేతసా ।
హింసా నిర్వేష్టు కామానామిన్ధనం పశుసఞ్జ్ఞితమ్ ॥ ౧౫॥

అహింసా సర్వధర్మాణామితి వృద్ధానుశాసనమ్ ।
యదహింస్రం భవేత్కర్మ తత్కార్యమితి విద్మహే ॥ ౧౬॥

అహింసేతి ప్రతిజ్ఞేయం యది వక్ష్యామ్యతః పరమ్ ।
శక్యం బహువిధం వక్తుం భవతః కార్యదూషణమ్ ॥ ౧౭॥

అహింసా సర్వభూతానాం నిత్యమస్మాసు రోచతే ।
ప్రత్యక్షతః సాధయామో న పరోక్షముపాస్మహే ॥ ౧౮॥

అధ్వర్యురువాచ
భూమేర్గన్ధగుణాన్భుఙ్క్ష్వ పిబస్యాపోమయాన్రసాన్ ।
జ్యోతిషాం పశ్యసే రూపం స్పృశస్యనిలజాన్గుణాన్ ॥ ౧౯॥

శృణోష్యాకాశజం శబ్దం మనసా మన్యసే మతిమ్ ।
సర్వాణ్యేతాని భూతాని ప్రాణా ఇతి చ మన్యసే ॥ ౨౦॥

ప్రాణాదానే చ నిత్యోఽసి హింసాయాం వర్తతే భవాన్ ।
నాస్తి చేష్టా వినా హింసాం కిం వా త్వం మన్యసే ద్విజ ॥ ౨౧॥

యతిరువాచ
అక్షరం చ క్షరం చైవ ద్వైధీ భావోఽయమాత్మనః ।
అక్షరం తత్ర సద్భావః స్వభావః క్షర ఉచ్యతే ॥ ౨౨॥

ప్రాణో జిహ్వా మనః సత్త్వం స్వభావో రజసా సహ ।
భావైరేతైర్విముక్తస్య నిర్ద్వన్ద్వస్య నిరాశిషః ॥ ౨౩॥

సమస్య సర్వభూతేషు నిర్మమస్య జితాత్మనః ।
సమన్తాత్పరిముక్తస్య న భయం విద్యతే క్వ చిత్ ॥ ౨౪॥

అధ్వర్యురువాచ
సద్భిరేవేహ సంవాసః కార్యో మతిమతాం వర ।
భవతో హి మతం శ్రుత్వా ప్రతిభాతి మతిర్మమ ॥ ౨౫॥

భగవన్భగవద్బుద్ధ్యా ప్రతిబుద్ధో బ్రవీమ్యహమ్ ।
మతం మన్తుం క్రతుం కర్తుం నాపరాధోఽస్తి మే ద్విజ ॥ ౨౬॥

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
ఉపపత్త్యా యతిస్తూష్ణీం వర్తమానస్తతః పరమ్ ।
అధ్వర్యురపి నిర్మోహః ప్రచచార మహామఖే ॥ ౨౭॥

ఏవమేతాదృశం మోక్షం సుసూక్ష్మం బ్రాహ్మణా విదుః ।
విదిత్వా చానుతిష్ఠన్తి క్షేత్రజ్ఞేనానుదర్శినా ॥ ౨౮॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆశ్వమేధికే పర్వణి అనుగీతాపర్వణి అష్టావింశోఽధ్యాయః ॥

అధ్యాయః ౨౯
బ్రాహ్మణ ఉవాచ

అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
కార్తవీర్యస్య సంవాదం సముద్రస్య చ భామిని ॥ ౧॥

కార్తవీర్యార్జునో నామ రాజా బాహుసహస్రవాన్ ।
యేన సాగరపర్యన్తా ధనుషా నిర్జితా మహీ ॥ ౨॥

స కదా చిత్సముద్రాన్తే విచరన్బలదర్పితః ।
అవాకిరచ్ఛరశతైః సముద్రమితి నః శ్రుతమ్ ॥ ౩॥

తం సముద్రో నమస్కృత్య కృతాఞ్జలిరువాచ హ ।
మా ముఞ్చ వీర నారాచాన్బ్రూహి కిం కరవాణి తే ॥ ౪॥

మదాశ్రయాణి భూతాని త్వద్విసృష్టైర్మహేషుభిః ।
వధ్యన్తే రాజశార్దూల తేభ్యో దేహ్యభయం విభో ॥ ౫॥

అర్జున ఉవాచ
మత్సమో యది సఙ్గ్రామే శరాసనధరః క్వ చిత్ ।
విద్యతే తం మమాచక్ష్వ యః సమాసీత మాం మృధే ॥ ౬॥

సముద్ర ఉవాచ
మహర్షిర్జమదగ్నిస్తే యది రాజన్పరిశ్రుతః ।
తస్య పుత్రస్తవాతిథ్యం యథావత్కర్తుమర్హతి ॥ ౭॥

తతః స రాజా ప్రయయౌ క్రోధేన మహతా వృతః ।
స తమాశ్రమమాగమ్య రమమేవాన్వపద్యత ॥ ౮॥

స రామ ప్రతికూలాని చకార సహ బన్ధుభిః ।
ఆయాసం జనయామాస రామస్య చ మహాత్మనః ॥ ౯॥

తతస్తేజః ప్రజజ్వాల రాజస్యామిత తేజసః ।
ప్రదహద్రిపుసైన్యాని తదా కమలలోచనే ॥ ౧౦॥

తతః పరశుమాదాయ స తం బాహుసహస్రిణమ్ ।
చిచ్ఛేద సహసా రామో బాహుశాఖమివ ద్రుమమ్ ॥ ౧౧॥

తం హతం పతితం దృష్ట్వా సమేతాః సర్వబాన్ధవాః ।
అసీనాదాయ శక్తీశ్చ భార్గవం పర్యవారయన్ ॥ ౧౨॥

రామోఽపి ధనురాదాయ రథమారుహ్య స త్వరః ।
విసృజఞ్శరవర్షాణి వ్యధమత్పార్థివం బలమ్ ॥ ౧౩॥

తతస్తు క్షత్రియాః కే చిజ్జమదగ్నిం నిహత్య చ ।
వివిశుర్గిరిదుర్గాణి మృగాః సింహార్దితా ఇవ ॥ ౧౪॥

తేషాం స్వవిహితం కర్మ తద్భయాన్నానుతిష్ఠతామ్ ।
ప్రజా వృషలతాం ప్రాప్తా బ్రాహ్మణానామదర్శనాత్ ॥ ౧౫॥

త ఏతే ద్రమిడాః కాశాః పుణ్డ్రాశ్చ శబరైః సహ ।
వృషలత్వం పరిగతా వ్యుత్థానాత్క్షత్రధర్మతః ॥ ౧౬॥

తతస్తు హతవీరాసు క్షత్రియాసు పునః పునః ।
ద్విజైరుత్పాదితం క్షత్రం జామదగ్న్యో న్యకృన్తత ॥ ౧౭॥

ఏవ వింశతిమేధాన్తే రామం వాగశరీరిణీ ।
దివ్యా ప్రోవాచ మధురా సర్వలోకపరిశ్రుతా ॥ ౧౮॥

రామ రామ నివర్తస్వ కం గుణం తాత పశ్యసి ।
క్షత్రబన్ధూనిమాన్ప్రాణైర్విప్రయోజ్య పునః పునః ॥ ౧౯॥

తథైవ తం మహాత్మానమృచీకప్రముఖాస్తదా ।
పితామహా మహాభాగ నివర్తస్వేత్యథాబ్రువన్ ॥ ౨౦॥

పితుర్వధమమృష్యంస్తు రామః ప్రోవాచ తానృషీన్ ।
నార్హన్తీహ భవన్తో మాం నివారయితుమిత్యుత ॥ ౨౧॥

పితర ఊచుః

నార్హసే క్షత్రబన్ధూంస్త్వం నిహన్తుం జయతాం వర ।
న హి యుక్తం త్వయా హన్తుం బ్రాహ్మణేన సతా నృపాన్ ॥ ౨౨॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆశ్వమేధికే పర్వణి అనుగీతాపర్వణి ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

అధ్యాయః 30

పితర ఊచుః

అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
శ్రుత్వా చ తత్తథా కార్యం భవతా ద్విజసత్తమ ॥ ౧॥

అలర్కో నామ రాజర్షిరభవత్సుమహాతపాః ।
ధర్మజ్ఞః సత్యసన్ధశ్చ మహాత్మా సుమహావ్రతః ॥ ౨॥

స సాగరాన్తాం ధనుషా వినిర్జిత్య మహీమిమామ్ ।

కృత్వా సుదుష్కరం కర్మ మనః సూక్ష్మే సమాదధే ॥ ౩॥

స్థితస్య వృక్షమూలేఽథ తస్య చిన్తా బభూవ హ ।
ఉత్సృజ్య సుమహద్రాజ్యం సూక్ష్మం ప్రతి మహామతే ॥ ౪॥

అలర్క ఉవాచ
మనసో మే బలం జాతం మనో జిత్వా ధ్రువో జయః ।
అన్యత్ర బాణానస్యామి శత్రుభిః పరివారితః ॥ ౫॥

యదిదం చాపలాన్మూర్తేః సర్వమేతచ్చికీర్షతి ।
మనః ప్రతి సుతీక్ష్ణాగ్రానహం మోక్ష్యామి సాయకాన్ ॥ ౬॥

మన ఉవాచ
నేమే బాణాస్తరిష్యన్తి మామలర్క కథం చన ।
తవైవ మర్మ భేత్స్యన్తి భిన్నమర్మా మరిష్యసి ॥ ౭॥

అన్యాన్బాణాన్సమీక్షస్వ యైస్త్వం మాం సూదయిష్యసి ।
తచ్ఛ్రుత్వా స విచిన్త్యాథ తతో వచనమబ్రవీత్ ॥ ౮॥

అలక ఉవాచ
ఆఘ్రాయ సుబహూన్గన్ధాంస్తానేవ ప్రతిగృధ్యతి ।
తస్మాద్ఘ్రాణం ప్రతి శరాన్ప్రతిమోక్ష్యామ్యహం శితాన్ ॥ ౯॥

ఘ్రాణ ఉవాచ
నేమే బాణాస్తరిష్యన్తి మామలర్క కథం చన ।
తవైవ మర్మ భేత్స్యన్తి భిన్నమర్మా మరిష్యసి ॥ ౧౦॥

అన్యాన్బాణాన్సమీక్షస్వ యైస్త్వం మాం సూదయిష్యసి ।
తచ్ఛ్రుత్వా స విచిన్త్యాథ తతో వచనమబ్రవీత్ ॥ ౧౧॥

అలర్క ఉవాచ
ఇయం స్వాదూన్రసాన్భుక్త్వా తానేవ ప్రతిగృధ్యతి ।
తస్మాజ్జిహ్వాం ప్రతి శరాన్ప్రతిమోక్ష్యామ్యహం శితాన్ ॥ ౧౨॥

జిహ్వా ఉవాచ
నేమే బాణాస్తరిష్యన్తి మామలర్క కథం చన ।
తవైవ మర్మ భేత్స్యన్తి భిన్నమర్మా మరిష్యసి ॥ ౧౩॥

అన్యాన్బాణాన్సమీక్షస్వ యైస్త్వం మాం సూదయిష్యసి ।

తచ్ఛ్రుత్వా స విచిన్త్యాథ తతో వచనమబ్రవీత్ ॥ ౧౪॥

అలర్క ఉవాచ
సృష్ట్వా త్వగ్వివిధాన్స్పర్శాంస్తానేవ ప్రతిగృధ్యతి ।
తస్మాత్త్వచం పాటయిష్యే వివిధైః కఙ్కపత్రభిః ॥ ౧౫॥

త్వగువాచ
నేమే బాణాస్తరిష్యన్తి మామలర్క కథం చన ।
తవైవ మర్మ భేత్స్యన్తి భిన్నమర్మా మరిష్యసి ॥ ౧౬॥

అన్యాన్బాణాన్సమీక్షస్వ యైస్త్వం మాం సూదయిష్యసి ।
తచ్ఛ్రుత్వా స విచిన్త్యాథ తతో వచనమబ్రవీత్ ॥ ౧౭॥

అలర్క ఉవాచ
శ్రుత్వా వై వివిధాఞ్శబ్దాంస్తానేవ ప్రతిగృధ్యతి ।
తస్మాచ్ఛ్రోత్రం ప్రతి శరాన్ప్రతిమోక్ష్యామ్యహం శితాన్ ॥ ౧౮॥

శ్రోత్రమువాచ
నేమే బాణాస్తరిష్యన్తి మామలర్క కథం చన ।
తవైవ మర్మ భేత్స్యన్తి తతో హాస్యసి జీవితమ్ ॥ ౧౯॥

అన్యాన్బాణాన్సమీక్షస్వ యైస్త్వం మాం సూదయిష్యసి ।
తచ్ఛ్రుత్వా స విచిన్త్యాథ తతో వచనమబ్రవీత్ ॥ ౨౦॥

అలర్క ఉవాచ
దృష్ట్వా వై వివిధాన్భావాంస్తానేవ ప్రతిగృధ్యతి ।
తస్మాచ్చక్షుః ప్రతి శరాన్ప్రతిమోక్ష్యామ్యహం శితాన్ ॥ ౨౧॥

చక్షురువాచ
నేమే బాణాస్తరిష్యన్తి మామాలర్క కథం చన ।
తవైవ మర్మ భేత్స్యన్తి భిన్నమర్మా మరిష్యసి ॥ ౨౨॥

అన్యాన్బాణాన్సమీక్షస్వ యైస్త్వం మాం సూదయిష్యతి ।
తచ్ఛ్రుత్వా స విచిన్త్యాథ తతో వచనమబ్రవీత్ ॥ ౨౩॥

అలర్క ఉవాచ
ఇయం నిష్ఠా బహువిధా ప్రజ్ఞయా త్వధ్యవస్యతి ।
తస్మాద్బుద్ధిం ప్రతి శరాన్ప్రతిమోక్ష్యామ్యహం శితాన్ ॥ ౨౪॥

బుద్ధిరువాచ
నేమే బాణాస్తరిష్యన్తి మామలర్క కథం చన ।
తవైవ మర్మ భేత్స్యన్తి భిన్నమర్మా మరిష్యసి ॥ ౨౫॥

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
తతోఽలర్కస్తపో ఘోరమాస్థాయాథ సుదుష్కరమ్ ।
నాధ్యగచ్ఛత్పరం శక్త్యా బాణమేతేషు సప్తసు ।
సుసమాహిత చిత్తాస్తు తతోఽచిన్తయత ప్రభుః ॥ ౨౬॥

స విచిన్త్య చిరం కాలమలర్కో ద్విజసత్తమ ।
నాధ్యగచ్ఛత్పరం శ్రేయో యోగాన్మతిమతాం వరః ॥ ౨౭॥

స ఏకాగ్రం మనః కృత్వా నిశ్చలో యోగమాస్థితః ।
ఇన్ద్రియాణి జఘానాశు బాణేనైకేన వీర్యవాన్ ॥ ౨౮॥

యోగేనాత్మానమావిశ్య సంసిద్ధిం పరమాం యయౌ ।
విస్మితశ్చాపి రాజర్షిరిమాం గాథాం జగాద హ ।
అహో కష్టం యదస్మాభిః పూర్వం రాజ్యమనుష్ఠితమ్ ।
ఇతి పశ్చాన్మయా జ్ఞాతం యోగాన్నాస్తి పరం సుఖమ్ ॥ ౨౯॥

ఇతి త్వమపి జానీహి రామ మా క్షత్రియాఞ్ జహి ।
తపో ఘోరముపాతిష్ఠ తతః శ్రేయోఽభిపత్స్యసే ॥ ౩౦॥

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
ఇత్యుక్తః స తపో ఘోరం జామదగ్న్యః పితామహైః ।
ఆస్థితః సుమహాభాగో యయౌ సిద్ధిం చ దుర్గమామ్ ॥ ౩౧॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆశ్వమేధికే పర్వణి అనుగీతాపర్వణి త్రింశోఽధ్యాయః ॥

అధ్యాయః ౩౧
బ్రాహ్మణ ఉవాచ
త్రయో వై రిపవో లోకే నవ వై గుణతః స్మృతాః ।
హర్షః స్తమ్భోఽభిమానశ్చ త్రయస్తే సాత్త్వికా గుణాః ॥ ౧॥

శోకః క్రోధోఽతిసంరమ్భో రాజసాస్తే గుణాః స్మృతాః ।
స్వప్నస్తన్ద్రీ చ మోహశ్చ త్రయస్తే తామసా గుణాః ॥ ౨॥

ఏతాన్నికృత్య ధృతిమాన్బాణసన్ధైరతన్ద్రితః ।
జేతుం పరానుత్సహతే ప్రశాన్తాత్మా జితేన్ద్రియః ॥ ౩॥

అత్ర గాథాః కీర్తయన్తి పురాకల్పవిదో జనాః ।
అమ్బరీషేణ యా గీతా రాజ్ఞా రాజ్యం ప్రశాసతా ॥ ౪॥

సముదీర్ణేషు దోషేషు వధ్యమానేషు సాధుషు ।
జగ్రాహ తరసా రాజ్యమమ్బరీష ఇతి శ్రుతిః ॥ ౫॥

స నిగృహ్య మహాదోషాన్సాధూన్సమభిపూజ్య చ ।
జగామ మహతీం సిద్ధిం గాథాం చేమాం జగాద హ ॥ ౬॥

భూయిష్ఠం మే జితా దోషా నిహతాః సర్వశత్రవః ।
ఏకో దోషోఽవశిష్టస్తు వధ్యః స న హతో మయా ॥ ౭॥

యేన యుక్తో జన్తురయం వైతృష్ణ్యం నాధిగచ్ఛతి ।
తృష్ణార్త ఇవ నిమ్నాని ధావమానో న బుధ్యతే ॥ ౮॥

అకార్యమపి యేనేహ ప్రయుక్తః సేవతే నరః ।
తం లోభమసిభిస్తీక్ష్ణైర్నికృన్తన్తం నికృన్తత ॥ ౯॥

లోభాద్ధి జాయతే తృష్ణా తతశ్చిన్తా ప్రసజ్యతే ।
స లిప్సమానో లభతే భూయిష్ఠం రాజసాన్గుణాన్ ॥ ౧౦॥

స తైర్గుణైః సంహతదేహబన్ధనః
పునః పునర్జాయతి కర్మ చేహతే ।
జన్మ క్షయే భిన్నవికీర్ణ దేహః
పునర్మృత్యుం గచ్ఛతి జన్మని స్వే ॥ ౧౧॥

తస్మాదేనం సమ్యగవేక్ష్య లోభం
నిగృహ్య ధృత్యాత్మని రాజ్యమిచ్ఛేత్ ।
ఏతద్రాజ్యం నాన్యదస్తీతి విద్యాద్
యస్త్వత్ర రాజా విజితో మమైకః ॥ ౧౨॥

ఇతి రాజ్ఞామ్బరీషేణ గాథా గీతా యశస్వినా ।
ఆధిరాజ్యం పురస్కృత్య లోభమేకం నికృన్తతా ॥ ౧౩॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆశ్వమేధికే పర్వణి అనుగీతాపర్వణి ఏకత్రింశోఽధ్యాయః ॥

అధ్యాయః ३२
బ్రాహ్మణ ఉవాచ
అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
బ్రాహ్మణస్య చ సంవాదం జనకస్య చ భామిని ॥ ౧॥

బ్రాహ్మణం జనకో రాజా సన్నం కస్మింశ్చిదాగమే ।
విషయే మే న వస్తవ్యమితి శిష్ట్యర్థమబ్రవీత్ ॥ ౨॥

ఇత్యుక్తః ప్రత్యువాచాథ బ్రాహ్మణో రాజసత్తమమ్ ।
ఆచక్ష్వ విషయం రాజన్యావాంస్తవ వశే స్థితః ॥ ३॥

సోఽన్యస్య విషయే రాజ్ఞో వస్తుమిచ్ఛామ్యహం విభో ।
వచస్తే కర్తుమిచ్ఛామి యథాశాస్త్రం మహీపతే ॥ ४॥

ఇత్యుక్తః స తదా రాజా బ్రాహ్మణేన యశస్వినా ।
ముహురుష్ణం చ నిఃశ్వస్య న స తం ప్రత్యభాషత ॥ ५॥

తమాసీనం ధ్యాయమానం రాజానమమితౌజసమ్ ।
కశ్మలం సహసాగచ్ఛద్భానుమన్తమివ గ్రహః ॥ ౬॥

సమాశ్వాస్య తతో రాజా వ్యపేతే కశ్మలే తదా ।
తతో ముహూర్తాదివ తం బ్రాహ్మణం వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౭॥

జనక ఉవాచ
పితృపైతామహే రాజ్యే వశ్యే జనపదే సతి ।
విషయం నాధిగచ్ఛామి విచిన్వన్పృథివీమిమామ్ ॥ ౮॥

నాధ్యగచ్ఛం యదా పృథ్వ్యాం మిథిలా మార్గితా మయా ।
నాధ్యగచ్ఛం యదా తస్యాం స్వప్రజా మార్గితా మయా ॥ ౯॥

నాధ్యగచ్ఛం యదా తాసు తదా మే కశ్మలోఽభవత్ ।
తతో మే కశ్మలస్యాన్తే మతిః పునరుపస్థితా ॥ ౧౦॥

తయా న విషయం మన్యే సర్వో వా విషయో మమ ॥ ౧౧॥

ఆత్మాపి చాయం న మమ సర్వా వా పృథివీ మమ ।
ఉష్యతాం యావదుత్సాహో భుజ్యతాం యావదిష్యతే ॥ ౧౧॥

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

పితృపైతామహే రాజ్యే వశ్యే జనపదే సతి ।
బ్రూహి కాం బుద్ధిమాస్థాయ మమత్వం వర్జితం త్వయా ॥ ౧౨॥

కాం వా బుద్ధిం వినిశ్చిత్య సర్వో వై విషయస్తవ ।
నావైషి విషయం యేన సర్వో వా విషయస్తవ ॥ ౧౩॥

జనక ఉవాచ
అన్తవన్త ఇహారమ్భా విదితా సర్వకర్మసు । var ఇహావస్థా
నాధ్యగచ్ఛమహం యస్మాన్మమేదమితి యద్భవేత్ ॥ ౧౪॥

కస్యేదమితి కస్య స్వమితి వేద వచస్తథా ।
నాధ్యగచ్ఛమహం బుద్ధ్యా మమేదమితి యద్భవేత్ ॥ ౧౫॥

ఏతాం బుద్ధిం వినిశ్చిత్య మమత్వం వర్జితం మయా ।
శ‍ృణు బుద్ధిం తు యాం జ్ఞాత్వా సర్వత్ర విషయో మమ ॥ ౧౬॥

నాహమాత్మార్థమిచ్ఛామి గన్ధాన్ఘ్రాణగతానపి ।
తస్మాన్మే నిర్జితా భూమిర్వశే తిష్ఠతి నిత్యదా ॥ ౧౭॥

నాహమాత్మార్థమిచ్ఛామి రసానాస్యేఽపి వర్తతః ।
ఆపో మే నిర్జితాస్తస్మాద్వశే తిష్ఠన్తి నిత్యదా ॥ ౧౮॥

నాహమాత్మార్థమిచ్ఛామి రూపం జ్యోతిశ్చ చక్షుషా ।
తస్మాన్మే నిర్జితం జ్యోతిర్వశే తిష్ఠతి నిత్యదా ॥ ౧౯॥

నాహమాత్మార్థమిచ్ఛామి స్పర్శాంస్త్వచి గతాశ్ చ యే ।
తస్మాన్మే నిర్జితో వాయుర్వశే తిష్ఠతి నిత్యదా ॥ ౨౦॥

నాహమాత్మార్థమిచ్ఛామి శబ్దాఞ్శ్రోత్రగతానపి ।
తస్మాన్మే నిర్జితాః శబ్దా వశే తిష్ఠన్తి నిత్యదా ॥ ౨౧॥

నాహమాత్మార్థమిచ్ఛామి మనో నిత్యం మనోఽన్తరే ।
మనో మే నిర్జితం తస్మాద్వశే తిష్ఠతి నిత్యదా ॥ ౨౨॥

దేవేభ్యశ్చ పితృభ్యశ్చ భూతేభ్యోఽతిథిభిః సహ ।
ఇత్యర్థం సర్వ ఏవేమే సమారమ్భా భవన్తి వై ॥ ౨౩॥

తతః ప్రహస్య జనకం బ్రాహ్మణః పునరబ్రవీత్ ।
త్వజ్జిజ్ఞాసార్థమద్యేహ విద్ధి మాం ధర్మమాగతమ్ ॥ ౨౪॥

త్వమస్య బ్రహ్మ నాభస్య బుద్ధ్యారస్యానివర్తినః ।
సత్త్వనేమి నిరుద్ధస్య చక్రస్యైకః ప్రవర్తకః ॥ ౨౫॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆశ్వమేధికే పర్వణి అనుగీతాపర్వణి ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥

అధ్యాయః ౩౩

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
నాహం తథా భీరు చరామి లోకే
తథా త్వం మాం తర్కయసే స్వబుద్ధ్యా ।
విప్రోఽస్మి ముక్తోఽస్మి వనేచరోఽస్మి
గృహస్థ ధర్మా బ్రహ్మ చారీ తథాస్మి ॥ ౧॥

నాహమస్మి యథా మాం త్వం పశ్యసే చక్షుషా శుభే ।
మయా వ్యాప్తమిదం సర్వం యత్కిం చిజ్జగతీ గతమ్ ॥ ౨॥

యే కే చిజ్జన్తవో లోకే జఙ్గమాః స్థావరాశ్ చ హ ।
తేషాం మామన్తకం విద్ధి దారూణామివ పావకమ్ ॥ ౩॥

రాజ్యం పృథివ్యాం సర్వస్యామథ వాపి త్రివిష్టపే ।
తథా బుద్ధిరియం వేత్తి బుద్ధిరేవ ధనం మమ ॥ ౪॥

ఏకః పన్థా బ్రాహ్మణానాం యేన గచ్ఛన్తి తద్విదః ।
గృహేషు వనవాసేషు గురు వాసేషు భిక్షుషు ।
లిఙ్గైర్బహుభిరవ్యగ్రైరేకా బుద్ధిరుపాస్యతే ॥ ౫॥

నానా లిఙ్గాశ్రమస్థానాం యేషాం బుద్ధిః శమాత్మికా ।
తే భావమేకమాయాన్తి సరితః సాగరం యథా ॥ ౬॥

బుద్ధ్యాయం గమ్యతే మార్గః శరీరేణ న గమ్యతే ।
ఆద్యన్తవన్తి కర్మాణి శరీరం కర్మబన్ధనమ్ ॥ ౭॥

తస్మాత్తే సుభగే నాస్తి పరలోకకృతం భయమ్ ।
మద్భావభావనిరతా మమైవాత్మానమేష్యసి ॥ ౮॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆశ్వమేధికే పర్వణి అనుగీతాపర్వణి త్రయస్త్రించోఽధ్యాయః ॥

అధ్యాయః ౩౪

బ్రాహ్మణ్యువాచ
నేదమల్పాత్మనా శక్యం వేదితుం నాకృతాత్మనా ।
బహు చాల్పం చ సఙ్క్షిప్తం విప్లుతం చ మతం మమ ॥ ౧॥

ఉపాయం తు మమ బ్రూహి యేనైషా లభ్యతే మతిః ।
తన్మన్యే కారణతమం యత ఏషా ప్రవర్తతే ॥ ౨॥

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
అరణీం బ్రాహ్మణీం విద్ధి గురురస్యోత్తరారణిః ।
తపః శ్రుతేఽభిమథ్నీతో జ్ఞానాగ్నిర్జాయతే తతః ॥ ౩॥

బ్రాహ్మణ్యువాచ
యదిదం బ్రహ్మణో లిఙ్గం క్షేత్రజ్ఞమితి సఞ్జ్ఞితమ్ ।
గ్రహీతుం యేన తచ్ఛక్యం లక్షణం తస్య తత్క్వ ను ॥ ౪॥

బ్రాహ్మణ్యువాచ
అలిఙ్గో నిర్గుణశ్చైవ కారణం నాస్య విద్యతే ।
ఉపాయమేవ వక్ష్యామి యేన గృహ్యేత వా న వా ॥ ౫॥

సమ్యగప్యుపదిష్టశ్చ భ్రమరైరివ లక్ష్యతే ।
కర్మ బుద్ధిరబుద్ధిత్వాజ్జ్ఞానలిఙ్గైరివాశ్రితమ్ ॥ ౬॥

ఇదం కార్యమిదం నేతి న మోక్షేషూపదిశ్యతే ।
పశ్యతః శృణ్వతో బుద్ధిరాత్మనో యేషు జాయతే ॥ ౭॥

యావన్త ఇహ శక్యేరంస్తావతోఽంశాన్ప్రకల్పయేత్ ।
వ్యక్తానవ్యక్తరూపాంశ్చ శతశోఽథ సహస్రశః ॥ ౮॥

సర్వాన్నానాత్వ యుక్తాంశ్చ సర్వాన్ప్రత్యక్షహేతుకాన్ ।
యతః పరం న విద్యేత తతోఽభ్యాసే భవిష్యతి ॥ ౯॥

వాసుదేవ ఉవాధ
తతస్తు తస్యా బ్రాహ్మణ్యా మతిః క్షేత్రజ్ఞసఙ్క్షయే ।
క్షేత్రజ్ఞాదేవ పరతః క్షేత్రజ్ఞోఽన్యః ప్రవర్తతే ॥ ౧౦॥

అర్జున ఉవాచ
క్వ ను సా బ్రాహ్మణీ కృష్ణ క్వ చాసౌ బ్రాహ్మణర్షభః ।
యాభ్యాం సిద్ధిరియం ప్రాప్తా తావుభౌ వద మేఽచ్యుత ॥ ౧౧॥

వాసుదేవ ఉవాచ
మనో మే బ్రాహ్మణం విద్ధి బుద్ధిం మే విద్ధి బ్రాహ్మణీమ్ ।
క్షేత్రజ్ఞ ఇతి యశ్చోక్తః సోఽహమేవ ధనఞ్జయ ॥ ౧౨॥
ఇతి శ్రీమహాభారతే ఆశ్వమేధికే పర్వణి అనుగీతాపర్వణి చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥
॥ ఇతి బ్రాహ్మణగీతా సమాప్తా ॥

Adhyaya numbers 21-34 in Ashvamedhika, Mahabharata critical edition
(Bhandarkar Oriental Research Institute BORI).
In Kinjavadekar's edition they are 21-34.
Proofread by Sunder Hattangadi (sunderh at hotmail.com)

brAhmaNagItA
pdf was typeset on July 31, 2020

Please send corrections to *sanskrit@cheerful.com*